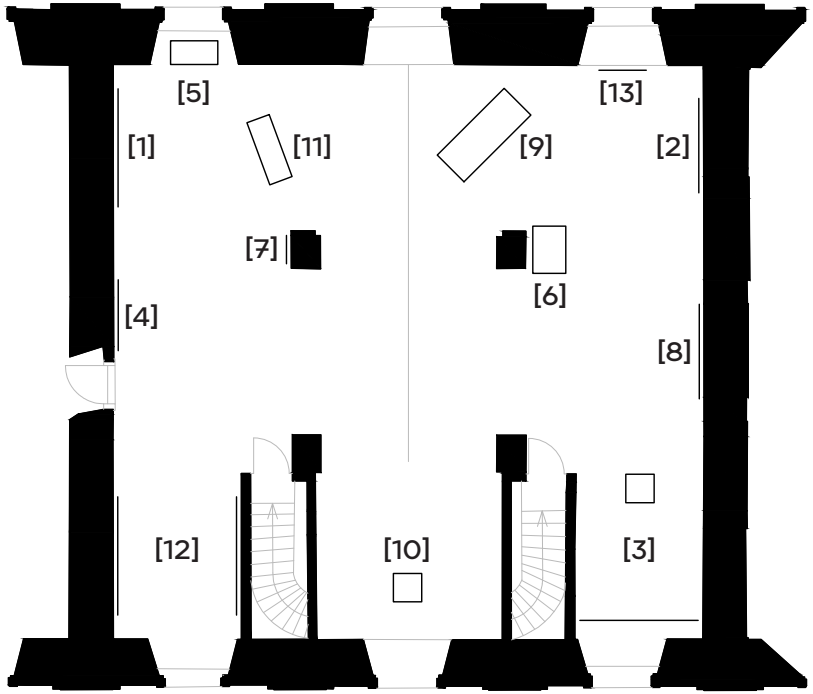

Místa hraničních přechodů

24. 9. - 9. 10. 2020
vernisáž: 24. 9. 2020 v 18 hodin
Studio Alta - Event Room a Loď, Západní křídlo Invalidovny, Sokolovská 136/24, Praha 8-Karlín
otevřeno: po-pá 14-19, so-ne 10-19

Ateliér architektury IV z Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze představuje projekty z letního semestru 2019/2020 na téma hranic a míst hraničních přechodů.

Vystavující: Jakub Cibula, Samuel Cigler, Svetlana Devyatkina, Matěj Hoffman, Mariia Khositashvili, Adam Kocík, David Krátký, Kristýna Mocová, Aleš Rezler, Tadeáš Stolín, Glib Sydorenko, Hana Turnovská, Kryštof Uhlík, Barbora Žentelová (Ateliér Fotografie II., UMPRUM)

Koncepce výstavy: Jakub Cibula, Tadeáš Stolín, Glib Sydorenko, Kryštof Uhlík

[1] Svetlana Devyatkina - Znejištění hranic
[2] Glib Sydorenko - Poly
[3] David Krátký - The Stack
[4] Adam Kocík - Mapování krajiny pohraničního pásma
[5] Hana Turnovská - Cesta zmizelými hranicemi
[6] Kryštof Uhlík - Jeden ekosystém
[7] Samuel Cigler - Symposion - Česko-Rakouský dům spolupráce
[8] Matěj Hoffman - Spojení trojzemí
[9] Jakub Cibula - Borderland
[10] Aleš Rezler - Dálniční odpočívka Dolní Dvořiště
[11] Kristýna Mocová - Hraniční most
[12] Mariia Khositashvili, Barbora Žentelová - Hra-nice
[13] Tadeáš Stolín - Hranice jako architektura země

A4

Roman Brychta:

Po roce 1989 se otevřely hranice a kolem hraničních přechodů se začala budovat infrastruktura. Při hlavních dopravních tazích vznikly objekty a „brány" jejichž autoři jsou ve většině případů anonymní. Pro proces překračování hranic byly zabrány poměrně velké plochy v krajině. Kontrola aut, autobusů a nákladních aut vyžadovala vytvoření rozsáhlých odstavných ploch (pro nákladní auta to platí dodnes – otázka je, je-li to opravdu nutné).

Po vstupu České republiky do EU a hlavně po implementaci Schengenské smlouvy v roce 2007 se tato místa postupně vyprázdnila. Jejich hlavní funkční podstata (kontrola a prohlídka cestujících) byla otevřením hranic zrušena. Dnes těmito místy projíždí nerušeně miliony aut. Objekty a celní brány se opouštějí a stávají se novodobými ruinami. Zadáním semestru bylo tato místa zmapovat, zanalyzovat a promyslet jejich budoucnost - vymyslet scénář jejich smysluplné existence nebo celkovou proměnu místa.

Pod vlivem koronavirové pandemie došlo ke znovuuzavření hranic a také naše téma Míst hraničních přechodů se posunulo do obecnější a osobnější roviny.

Michaela Janečková:

Debata se vždy točila kolem hranice. Od hraniční čáry, která rozděluje dva státy, se přemýšlení většiny přesunulo k přemýšlení nad hranicemi obecně – v krajině, v architektuře, v mezilidských vztazích. Debata o hranici se zacyklila v polaritě negativního vnímání – hranice nás rozděluje – a vnímání pozitivního – hranice potřebujeme pro sebeidentifikaci, pro ohraničení jinak nepopsatelných území a nepostižitelných pocitů.

Uniklo nám, že v mnoha projektech se přestalo jednat o hranici ve smyslu „border" a nahradila ji představa širšího pole, hraniční zóny ve smyslu „frontier". Mezi hranicí nám známé každodennosti a každodennosti přeshraniční kultury se nachází přechodová oblast, do které si díky jejímu vytržení z běžné urbánní struktury můžeme projektovat touhu po jiném. Jakoby nás fascinovala místa, kde se hranice rozestoupily a mezi nimi ležela svébytná zóna, pokladnice artefaktů minulosti, země nikoho [1,2], prostor pro alternativní budoucnost [3] či utopie vytlačené z naší vysoce urbanizované středočeské kotliny.

Některé z projektů objevují opuštěné zóny. Aniž by přiznávaly fascinaci destrukcí a opětovnou sílou přírody do sebe zbytky infrastruktury, staveb a jiných důkazů předchozí lidské činnosti vstřebat, zóny mapují, rozklíčovávají nalezené [4]. Opuštěnou krajinu „vrací člověku" tak, že jí dávají smysl zviditelněním historického vývoje [5,6], člení ji na orámované příběhy. Bezbřehou a tajemnou pustinu, kterou nedokážeme „číst" tak velmi architektonickým způsobem připravují o její kouzlo. Nahrazují je ale další vrstvou, která se jednou možná stejně jako ty předchozí vstřebá a stane se součástí nové pustiny, z níž budou čnít čisté formy [7,8] nebo kde průzkumník (stejně jako Indiana Jones v Dobyvatelích ztracené archy) objeví podzemní chrám [9].

Svébytná zóna jako dystopický urbanizovaný prostor polorozpadlých budov, benzínek, stánků nebo kasin je jen zdánlivě opakem opuštěné krajiny. Taky v něm najdeme stopy minulosti, tentokrát nezahlazované zapomněním a přírodou, ale tržní ekonomikou. A výsledkem nejsou nová business a office centra, jaká známe z developmentu ve městech, výsledkem je venturiovská „pop" a někdy i „porn architecture". Co se stane, když do zóny vložíte budovu [10] nebo infrastrukturu [11],která jde proti její logice gradace ošklivosti „junkspace", ošklivosti, která se stává stejně fascinující jako opuštěná krajina? Ztratí nesnesitelná lehkost bytí hnusoty svou moc nebo nový artefakt lehce vstřebá a zahrne do rejstříku forem tak, jako současné asijské město spolkne tisíc let starý chrám?

Zbývá ale pořád hranice jako hranice - jako místo, kde chceme vědět, že jsme se ocitli „jinde". To místo můžeme označit [12], zvýraznit [13], aby nám připomínalo, že hranice je zároveň „border" i „frontier", že přemýšlíme v ohraničených pojmech, se kterými umíme právě proto, že jsou definované, dobře zacházet. Stejně tak umíme zacházet s architekturou v rámci jejích vlastních hranic a tápeme tam, kde se na svých okrajích setkává s „jinou zónou", která je „basically, area that you would want to expand into."